

Remissyttrande – Jakt och fiske i renbetesland – Delbetänkande av Renmarkskommittén SOU 2023:46

Till

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, dnr LI2023/03401

Ragunda kommun vill lämna följande remissyttrande på delbetänkandet Jakt och fiske i renbetesland, SOU 2023:46

Sammanfattning

Ragunda kommun anser att dagens ordning, där staten via länsstyrelsen, förvaltar och upplåter jakt och fiske på statlig mark innebär en rimlig intresseavvägning och att kommitténs arbete bör inriktas på att förtydliga och förbättra detta. Det är av stor vikt att de statliga markerna är tillgängliga för alla. Ragunda kommun kan se med oro att en annan förvaltning skulle kunna skapa konflikter mellan olika grupper – vilket inte är eftersträvanvärt. Enligt direktiv har kommittén haft att utgå från Girjasdomen. Ragunda kommun anser dock att varken direktiven eller kommittén har beaktat begränsningarna som denna dom innehåller. Sammantaget anser kommunen att nuvarande upplåtelseform bör fortsätta.

Innehåll

Sammanfattning	1
Allmänt.....	3
15.3. Kommitténs överväganden	4
15.4. En justering av rennärlagslagens upplåtelseförbud	4
15.5 Vissa förändringar i den statliga hanteringen av upplåtelser av småviltsjakt....	4
15.6. Ett utrymme för lokala föreningar att upplåta.....	5
15.7. Hantering av det delade viltvårdsansvaret för fiskevård	5
15.8. Samefonden	5
Bilaga 3 – Skiss på reglering för upplåtelse av småviltsjakt och fiske på berörd mark.....	5

Allmänt

Kommitténs förslag berör många och det är ett omfattande och komplext material. Kommittén tar fasta på det mycket viktiga samiska perspektivet men Ragunda kommun saknar hänsynstagande till myndigheter, jägare, fiskare, näringsliv med flera. Ett tillgängligt friluftsliv samt tillgångarna till jakt och fiske är av stor betydelse för den enskilde medborgaren men även för näringsliv och de olika samhällsfunktionerna. För många som bor i de berörda områdena och för många som överväger att flytta till dessa områden är tillgången till olika typer av friluftsliv och därmed högre livskvalitet en viktig faktor. För besöksnäringen skulle begränsningar avseende friluftslivet, jakten och fisket inverka negativt vilket i förlängningen drabbar den lokala ekonomin. Förslagen riskerar att skapa konflikter mellan olika grupper – vilket inte är eftersträvänt. Kommunen anser därför att nuvarande upplåtelseform bör fortsätta.

Ragunda kommun anser att kommitténs resonemang till viss del är inkonsekvent. Utifrån Girjasdomen, som ger Girjas sameby och inte staten rätt att upplåta småviltsjakt och fiske på byns område på mark under statens omedelbara disposition, lägger kommittén tonvikten vid att utreda rätt enligt urminnes hävd. Kommittén slår dock fast att urminnes hävd är mycket osäkert vad gäller områden i Jämtlands län och att de prejudikat som Girjasdomen ger kan vara svåra att applicera på dessa områden. Likväl menar kommittén att man ska förhålla sig lika över hela området. För Ragunda kommun ter sig detta osakligt. Antingen borde urminnes hävd kunna hävdas, eller inte.

Vidare ser kommunen att kommittén kommer fram till att ”det kan finnas enskilda jägare eller fiskare, såväl samer utanför samebyarna som andra, vars förfäder har upparbetat en fiske- eller jakträtt genom urminnes hävd”. Lokalbefolkning och icke renägande samer, som inte tillhör någon sameby, har under lång tid använt fjällområdena för jakt och fiske, som ett komplement till jordbruket, eller kanske till och med som en enskild försörjningskälla. Ragunda kommun ställer sig frågande till att det inte ska tas någon hänsyn till detta.

15.3. Kommitténs överväganden

Nuvarande ordning, där staten via länsstyrelsen, förvaltar jakt och fiske på statlig mark tycker kommunen fungerar bra. Det är viktigt att statlig mark är tillgänglig för alla. Kommunen anser att det är viktigt med hänsyn till andra, framför allt lokalbefolkningen, och att eventuella prioriteringar bör göras för hela den svenska befolkningen.

Ragunda kommun kan se med oro att en annan förvaltning skulle kunna skapa konflikter mellan olika grupper. Kommunen anser därför att nuvarande upplåtelseform bör fortsätta.

Det är alltid olyckligt att ställa grupper mot varandra. I det här fallet samer – ickesamer, renägande samer – ej renägande samer, lokalbefolkning – renägande samer, turismföretag – samebyar o. s. v. Detta skapar underlag för konflikter. Girjasdomen ger en exklusiv rätt för en sameby – inte för det samiska folket.

Kommunen kan också känna oro för att många kan framtas möjligheter till jakt och fiske, eller i alla fall att det skapas en stor osäkerhet till möjligheten att kunna jaga och fiska, om någon annan än staten ska förvalta områdena. Detta kan t. ex. vara tillgång till olika marker och vatten, men också prissättning på jakt- och fiskekort. Många företag är beroende av möjligheter att nyttja småviltsjakt och fiske på statens marker för sina gäster. Företagen inom besöksnäringen behöver ha kända spelregler för att kunna bedriva sin verksamhet långsiktigt. Vissa i lokalbefolkningen ser möjligheterna till jakt och/eller fiske på statens mark som ett viktigt skäl för att bosätta sig/bo kvar i en glesbygdskommun. Vi kan se en risk att en annan upplåtelseform, än dagens, skulle kunna skapa en osäkerhet.

För att uppnå ovanstående skrivningar menar kommunen att systemet för upplåtelse måste vara förutsägbart, tydligt, lika för alla, baserat på sakliga grunder, och ge goda förutsättningar till dialog och ömsesidig hänsyn.

15.4. En justering av rennärlingslagens upplåtelseförbud

Då kommunen förordar nuvarande upplåtelseform ser vi inget behov av denna justering.

15.5 Vissa förändringar i den statliga hanteringen av upplåtelser av småviltsjakt

Då kommunen förordar nuvarande upplåtelseform är detta inte aktuellt.

15.6. Ett utrymme för lokala föreningar att upplåta

Kommunen kan känna oro för tillgängligheten till upplåtelse av jakt och fiske av en ”förening”, på samma vis som ovan beskrivet vid upplåtelse av en sameby. Det kan lätt bli att till exempel stuguthyrare, eller andra aktörer, som ingår i föreningen, premierar hyresgäster med till exempel tillgång till ”exklusiva” områden och vatten. Insyn och kontroll av detta ter sig svårt/omöjligt.

15.7. Hantering av det delade viltvårdsansvaret för fiskevård

Kommunen kan inte se några fördelar med ett delat viltvårdsansvar och delat ansvar för fiskevård. I nuvarande system utförs inventeringar av länsstyrelsen för att sätta gränser för uttag av småvilt och fisk. Det är osäkert om alla samebyar, eller eventuella föreningar, har kunskap och resurser för detta, varvid det finns en risk att fisk- och småviltsstammar inte kommer att förvaltas på ett långsiktigt och hållbart sätt.

15.8. Samefonden

Kommunen anser att samefonden fyller en viktig funktion, då den kan fördela medel även till samiska organisationer och samiskt kulturliv. Det vore olyckligt om samefondens intäkter, utifrån givna förslag, skulle minska.

Bilaga 3 – Skiss på reglering för upplåtelse av småviltsjakt och fiske på berörd mark

I bilaga 3 presenteras olika förslag för det fortsatta utredningsarbetet. Förslagen bygger på att kommitténs slutsatser godtas. Kommittén anser att enhetlig reglering för hela det aktuella området bör gälla även om samebyarnas rättigheter skiljer sig åt. En enhetlig reglering är eftersträvanvärt men det förutsätter att den leder till en enklare och tydligare lagstiftning.

Kommittén lyfter i bilaga 3 fram tre olika modeller: ovillkorad rådighet för samebyarna över jakt och fiske, fortsatt statlig upplåtelse av jakt och fiske samt rådighet över småviltsjakt och fiske hos samebyar med krav på en hänsynsfull utövning.

En ovillkorad rådighet för samebyarna över jakt och fiske

Ragunda kommun ser inte att en ovillkorad rådighet för samebyarna över jakt och fiske är en framkomlig väg och stödjer därmed kommittén bedömning. En sådan ovillkorad rådighet riskerar betydande variationer

mellan samebyarna. Vidare är det inte möjligt att förutse hur allmänhetens tillgång till jakt och fiske skulle påverkas.

Fortsatt statlig förvaltning

Ragunda kommun menar att en fortsatt statlig förvaltning är det enda alternativ av de som presenterats som skulle tillgodose samtliga intressens tillgång till statens marker. Staten som markägare ska ha full rådighet över dessa marker och staten är också garanten för fortsatt tillgänglighet. En fortsatt statlig förvaltning fråntar heller inga rättigheter från exempelvis rennäringföretagarna utan ger andra liknande rättigheter i den mån dessa inte innebär för stor påverkan på rennäringföretagarnas traditionella näringsfång.

Kommittén resonerar att följderna av Girjasdomen medför att staten inte kan ha fortsatt förvaltning av jakt och fiske på statlig mark. Dock är det inte klarlagt om samma rättigheter som råder inom det området råder inom hela området. Kommittén beskriver själv att det är mycket osäkert vad gäller områden i Jämtlands län och de prejudikat som Girjasdomen ger kan vara svåra att applicera på dessa områden.

Rådighet över småviltsjakt och fiske hos samebyar med krav på en hänsynsfull utövning

Grunden i förslaget är att samtliga samebyar tillerkänns rådighet över småviltsjakt och fiske oberoende av om de har sådan rätt idag. Samebyarna skulle ha en skyldighet att upplåta rätt att jaga och fiska till allmänheten om det inte finns sakliga skäl att vägra. Vidare föreslås en särskild renmarksnämnd för jakt och fiske tillsätts för att kontrollera efterlevnaden.

Ragunda kommun ser skeptiskt på detta förslag då utrymmet för godtycklighet kvarstår. Sakliga skäl definieras inte närmare om det än ges vissa exempel i motivtexten. Sakliga skäl kan tolkas brett och det måste inte ha någon anknytning till renskötsel. Detta riskerar rättssäkerheten och ger utrymme för godtycklighet.

Det går heller inte att med denna modell garantera en skälig prissättning och risker finns att jakt och fiske på dessa marker blir något som enbart vissa grupper får tillgång till.

Vi menar att det finns plats för många intressen i dessa områden och att garanten för tillgänglighet är ett fortsatt statligt förvaltande.